Bu eserin;

kataloglanması, dijital ortama aktarılması ve

elektronik ortamda kullanıma sunulması

İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)'nın desteğiyle

İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı

Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü (Atatürk Kitaplığı)

tarafından gerçekleştirilmiştir.

Proje No	:	İSTKA/2012/BIL/233
Destek Programı	:	Bilgi Odaklı Ekonomik Kalkınma Mali Destek Programı
Projeyi Destekleyen	:	İstanbul Kalkınma Ajansı (İSTKA)
Proje Adı	:	Osmanlı Dönemi Nadir Eserlerin Kataloglanması, Dijital Ortama Aktarılması ve Elektronik Ortamda Kullanıma Sunulması
Proje Sahibi Kuruluş	:	İBB Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı
Proje Yüklenicisi	:	Yordam BT Ltd. Şti.
Proje Uygulama Yeri	:	Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü - Atatürk Kitaplığı İSTANBUL – Beyoğlu

Bu sayısal kopya; eğitim - öğretim, bilimsel araştırma veya haber amacıyla kullanılabilir.
Ticari ya da başka bir amaçla kullanımı yasaktır.

١-٥
١٤٩٩

1059
1059

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

١٠٥٩

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

İSTANBUL BELEDİYESİ
Atatürk Kitaplığı
No. O.E.1059

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

قصیده

ظهر الوجود الحق فی مرآتنا — اذ نحن فی العدم المقدر لم نزل

وکذا ظهرنا نحن فی مرآته — مع اننا عدم ومنه علی وجل

فوجودنا هو صورة لوجوده — لا انه ذاك الوجود فینا دخل

وهو المقدر بالصفات ذواتنا — وصفاتنا منه بغیر بدأ فی الازل

اذ نحن اجمعنا علی العدم الذی — ما شم رائحة الوجود اذا نزل

فظهوره فینا بقول قل انظروا — ما ذا الذی هو فی السماء والارض هل

وکذاك وهو الله قال بانه — هو فی السماء والارض منه بمجده زل

وظهوره فینا بحکم کلامه — فی کل شیء هالك الا الاجل

مع اننا نحن العوالم کلها — موجودة فافهم وفصل ما انجمل

واحذر تظنه تغیراً وتبدلاً — فی ربنا عما علیه قد انتقل

وکذاك احذر ان تظن باننا — عما علیه لنا التغیر والبدل

فاذا انا فهو الی نفسه — لا اننا هو او بنا حاشاه حل

واذا ایاه فانفسنا نری — لا غیر فاکشف عنه سنا هذا المحل

هذا هو العرفان وهو اجل ما — یأتی به بشر وحققه الامل

ارث النبی محمد وهو الذی — جائت به سادتنا القوم الاول

ناظم فاخم قدس سره حضرتلری اشبو قصیدهٔ شریفه‌سنده مبدأ بقا بالله ومنشأ تجلیات الٰهیه وتعینات وکمالات محمدیه اولان وجود محضه وجمع احدیتك مراتب حقیه ومظاهر خلقیه‌ده ظهور

[illegible]

مالانهایه سندن وحدت ذاتیه سنه اصلا تکثر عارضه اولمیوب یالکز وجود محضه وذات احدی
بطوننده مندمج اولان صفات الٓهیه وتعینات اسمأ حقیه وصور اسماء خلقیه ده ظهوری
ذات احدینک کندی کمالاتنده ظهوری اولدیغندن وحدت ذاتیه ی الآن کما کان اولدیغی
محققانه بیان خصوصنده مقدم ذکر اولنان ابیاتک تنظیمنه شروع ایده یور .

قصیده

ظهر الوجود الحق فی مرآتنا   اذ نحن فی العدم المقدر لم نزل

بو راده (وجود الحق) قولندن مراد مقام جمع احدی اولان تعین اولدرکه بو مقامده حق ظاهر
خلق باطندر ووجود مطلقک (فی مرآتنا) ظهوری ده غیب الغیب وهویة مطلقه نک
جمع احدی وانیت ذاتیه مرتبه سنه تنزلیله ذاتیله ذاتنده وجود عام منبسط ایله ظهوریدر
وبو ظهور ظهور وحدت وانیت ذاتیه درکه بو مقامدن «وشهد الله انه لا اله الا هو» و
«فاینما تولوا فثم وجه الله» نظم جلیلری وارد اولمشدر
(اذ نحن فی العدم المقدر لم نزل) قولندن مراد یعنی ذاتیله ذاتنده وجود عام
منبسط ایله ظهوری اول مرتبهٔ انیت ذاتیه ده که اول مرتبه ده «کان الله ولا شیء معه»
فحواسنجه بز یعنی تجلیات صفاتیه وتعینات اسمأ وصور اسماء حقیه وخلقیه هنوز عدمدن
وجوده کلمامش ایدک یالکز شوقدر وارکه ذات احدیه ده مستهلک اولان اسماء الٓهیه
مرتبه‌دن تنفس ایله صور اعیان کونیه ده ظهورمز مفروضه ایدی وبلکه الآن وابداً

مفروضه ومقدردر چونکه لسان حقیقتده ممکنه وجود صرف وعدم محضه در
وجود ایله عدم میاننده بر برزخدرکه حق ایله قیامی شهودنده موجود نفسه و
حد ذاتنه نظراً عدمدر حاصلی شو بیتده وجود حق وذات مطلقک تعین اول
ومقام جمع مرتبه سنده ذاتیله ذاتنده وجود عام منبسط ایله ظهوری بیان
ایدیلیب ثانی لاحقده ده تعین ثانی ومقام حضرت الجمعده وجود حق وذات مطلقک
تجلیات صفاتیه واسماء تعینات حقیه (اسماء) وصور اسماء خلقیه ده ظهوری نظماً بیانه
شروع ایده یور .

وکذا ظهرنا نحن فی مرآته   مع اننا عدم ومنه علی وجل

بو راده (ظهرنا نحن فی مرآته) ده نحن قولندن مراد تعین ثانی ومقام حضرت الجمعده
ذات حق ووجود مطلقک صفات کمالیه واسماء حقیه وصور اسماء خلقیه ایله وجود
عام منبسط مرآت ومظهرنده تعینیدر وبو تعینات لسان عربیده انا و نحن و
لسان ترکیده بز ایله تعبیر اولنور وبو مقامده خلق ظاهر حق باطندر ودخی
(ظهرنا نحن فی مرآته) دیدیکلندن صکره (مع اننا عدم) دیمسی تعیناتک ظهورندن مستقلا
وجودلری اکلاشلمون ایچوندر زیرا تعینات ایچون آیروجه وجود یوقدر بلکه وجود
حقک تعین ثانی مرتبه سنده ظهوریدر تعینات ایچون ثبوت واردرکه تعیناتک نفسلرینه

وحدت ذاتیه یه بالنظر تعینات امور عدمیه در . و وجود حقك تعینات عدمیه ایله ظهوریه
وجهله وقیامنه بالنظر تعینات ثابته در . حاصل معنای بیت : بز وجود علم منبسط مرآتنده
ظاهر و متعین اولدق . مع هذا بزم اصلمز وحدت ذاتیه عدم اولدیغندن ظهورمز
مرتبهٔ تعین ثانیده ذات حقك ظهوریدر . بزم ظهورمز دکلدر . چونکه بز نفسمزده
عدمز . عدمك هیچ بر وقت ظهوری اولماز . و بو عدمدن ذات حق منزه و عالیدر .

فوجودنا هو صورة لوجوده   لانه ذات الوجود فینا دخل

بیتینه سابقینده ذکری سبقت ایدن وجود حقك بزم مرآتمزده و بزم وجود حقه
مرآتنده ظهورك سرینی اکلادق ایسه امدی ذات حقه و وجود مطلقك تعین ثانی
و حضرت الجمع مرتبه سنه تنزلیله تجلیات صفاتیه و تعینات اسماء الهیه و صور اسماء کونیه دن
عبارت اولان بزم وجودمز آیروجه و مستقلاً بزم وجودمز دکلدر . بلکه وجود
مطلقك صور تجلی وجودیدر . (لانه ذات الوجود فینا دخل) قولی ماسبقده کی
(فی مرآتنا) و (فی مرآته) قوللرنده اولان معنای ظرفیتدن تولد ایدن وجود حقك
بزه و بزم وجود حقه دخولی وهمنی دفع ایده بیلیر . یعنی وجود مطلقك بزم مرآتمزده
ظهوری بزه دخول طریقیله دکلدر . کذلك بزم وجود مطلق مرآتنده ظهورمز
وجود مطلقه دخول طریقیله دکلدر . چونکه آنفاً ذکر اولندی . بز نفسمزده عدم
اولدیغمزدن عدم بر شیئك دخولی و بر شیئه عدمك دخولی ممکن دکلدر . بناءً علیه بزم ظهورمز
و منظور

وجود مطلقك کندی کمالات ذاتیه سی ظهوریدر . نتکم بعض کبار بیورمشدر . «وجود
اندر کمال خویش ساریست تعینها امور اعتباریست» .

وهو المقدر بالصفات ذواتنا   وصفاتنا منه بغیر بدأٍ فی الازل

ذکر اولنان وجود مطلق تعین ثانی مرتبه سنه بالتنزل تجلیات صفاتیه و تعینات اسماء
حقیه سی پرتوندن بزم ذوات و صفاتمزی که صور اعیان کونیه در . فرض و تقدیر
ایتمشدر . و بو فرض و تقدیری ایچون ازلده بر مبدأ زمانی یوقدر . بلکه «بل هم
فی لبس من خلق جدید» نحوانجه وجود مطلقك لاینقطع تجلیاتی پرتوندن
آناً فآناً بزم ایچون بر وارلق کورینور ایسه ده نفس الامرده او وارلق بزم دکلدر که
حتی او وارلق ایچون بر مبدأ زمانی ملاحظه اولنسون . انجق تجلیاتك لاینقطع اولدیغندن
بزم وارلغمز لاینقطع کورینور . لکن نفسمزده رایحهٔ وجوددن شمه یوقدر که حتی
بزم ایچون بر مبدأ زمانی ملاحظه اولنسون . خلاصهٔ کلام حق تجلیات صفاتیه سیله
بزم ذوات و صفاتمزی خلق و تقدیر ایتمش ایکن بو خلق و تقدیری ایچون
ازلده بر مبدأ زمانی ملاحظه سی ممکن اولماز . نتکم ناظم بیورر :

اذ نحن اجمعنا علی العدم الذی   ماشم رایحة الوجود ازازل

بو بیتی بیت سابقده که (منه بغیر بدأٍ فی الازل) قولنه دلیل اولارق ایراد ایدوب دیور :
تعین ثانی مرتبه سنه وجود مطلقك تنزلنده تجلیات صفاتیه و تعینات اسمائیه لاینقطعدن

مع صفاتنا بزم ذواتمز هر نقدر مخلوق ومقدر ایسه ده نفسمزده وحدة ذاتمزده
وجوددن ایجه طاتمسه دکلز بویله اولنجه بزم مخلوق ومقدر اولمز ایچون
ازلده بر مبدأ زمانی اولمز وبلکه ازلده اولمدیغی کبی حال وکرک لا یزالده ده اولمجق
دکلدر .

فظهوره فینا بقول قل انظروا   ماذا الذی هو فی السماء والارض هل

اشبو بیتده (قل انظروا ماذا فی السموات والارض) آیت کریمه سندن بالاقتباس معنای
اشاریله تعینه ثانی مرتبه سنده وجود مطلقك تفصیلاً تجلیات صفاتیه وتعینات اسماء
الهیه وصور اسماء کونیه ده ظهوری کندی ظهوری اولدیغنی استدلال ایده یور . وآیت کریمه نك
معنای اشارتی سموات وارضده ومافیهاده کی ظهور وجود مطلقك تعینه ثانی
مرتبه سنده تجلیات صفاتیه وتعینات اسماء الهیه وصور اسماء کونیه سیله کندی ظهوریدر
سموات وارضده ومافیهانك نفسلرنده مستقلاً وجودلری یوقدر حتی کندولری
ظاهر اولسون بناءً علیه ظهور ذات واجب مطلقك ظهوری اولدیغنی مرتبه
شهوددن نظر ایدیکز ذات واجبك (نجمه) کمال ظهوری ~~کندوسی~~ حجاب اولدیغی اکلاییکز
(کندوسنه حجابه)
حتی وهم وحجابده قالمیه کز .

ولذا وهو الله قال بانه   هو فی السماء والارض منه بحمده زل

بو بیتده ده «وهو الذی فی السماء اله وفی الارض اله» آیت کریمه سندن اقتباس وانفس
وآفاقده وسماء وارضده ومافیهاده کی ظهور ذات واجب مطلقك ظهوری اولدیغنی

استدلال ایده یور . وآیت کریمه نك معنای اشارتی ذات مطلقه وجمع احدی انفا
تفصیل اولندیغی کبی سماده بلا سماء وارضده بلا ارضده ظهورینی انکار ایدن
حجبات ظلمانیده وشرك وضلالتده قالوب ذلیل اولدی .

وظهوره فینا بحکم کلامه   فی کل شیء هالك الا الاجل

بو بیتده ده «کل شیء هالك الا وجهه» آیت کریمه سندن اقتباس ایدرك انفس
وآفاقده که تفصیلاً ظهور ذات واجبك (نجمه) ظهوری اولدیغی استدلال ایده یور .
حاصل معنای بیت وجود مطلقك تعینه ثانی مرتبه سنده تجلیات صفاتیه وتعینات اسماء
وصور اسماء کونیه ده (که ظهور) کندی ظهوری اولدیغی «کل شیء هالك الا وجهه» کلام الهی
حکمیله ثابتدر .

مع انها نحن العوالم کلها   موجودة فافهم وفصل ما اجمل

بیت سابقك مصرع ثانیسنده (کل شیء هالك الا وجهه الاجل) کلامندن وهلهٔ تبادر
ایدن معنی وجوده وذات مطلقدن ماعدا هرشیء ازلاً وحالاً وابداً هالك ومحو
وعدم در . وفی الواقع معنای آیت بو یلهدر . اما (لاکن) بویله اولنجه وجوده وذات مطلقه که
صرف وحدتدر اصلا کثرت قبول ایتمز حالبوکه مشهود اولان عوالم جزئیاته کثرت
اولدیغندن وحدته منافیدر . بو مشکل نه صورتله حل اولنور دیو (فافهم وفصل
ما اجمل) (ایچون) دیدی . احدی بو مشکلك خلاصهٔ حلی عند المحققین غیب الغیب
وهویت مطلقه ایچون ایکی نوع تجلیات ثابتدر . بری مقام جمعده ذاتیله

ذاتنده وجود علم منبسط ایله ظهوری وبریده مقام حضرت الجمعده تجلیات
صفاتیه وتعینات اسماء الٰهیه وصور اسماء کونیه ایله ظهوریدر. وتجلی اوله وحدت
واجمال دینور. وتجلی ثانیه یه واحدیت وتفاصیل دینور. حاصل معنا تجلی ثانی
مرتبه سنده هرنقدر تجلیات صفاتیه وتعینات اسماء وصور اسماء کونیه ده کثرت
کوریتورسه ده بونلرن تقررنده مستقلاً وجودلری اولمیوب صرف امور اعتباریه
اولدقلرندن اجماله وتفصیلده ازلاً وحالاً وابداً وجهه وذات مطلقه
وجودندن بشقه ظاهر یوقدر.

وهذه تظنه تغیراً وتبدلاً فی ینا عما علیه قد انتقل

ابیات سابقه ده ذکر اولنان ذات واحد مطلقه صفات واسماسیله ظهورندن وحدت ذاتیه
انتقال ایتمسه ظنه ایتمه ونزهاً وحدت ذاتیه سنده تغیر وتبدل ظننندن حذر ایله
زیرا «کان الله ولم یکن معه شئ» و «الآن علی ما علیه کان» فحوایسنجه وجود مطلقه
کرک تعینه اول مرتبه سنده ذاتیله ذاتنده ظهورنده وکرک تعینه ثانی مرتبه سنده
صفات واسماسیله ظهورنده وحدت ذاتیه‌سی کما کاندر. اصلا تغیر وتبدل
قبول ایتمز.

وکذاک احذر ان تظنه باننا عما علیه لنا التغیر والبدل

کذالک بزم حقده ظهورمزدن ظنه ایتمه‌که بز نفسمزده وحدت ذاتمزه اولان عدمیتدن
وجوده تبدل ایتمشز حاشا ونزها. بو ظنندن حذر ایله زیرا مرتبه‌مز امکاندر.

امکان ایسه وجود ایله عدم میاننده برزخدر. هیچ بر وقت وجوده انتقال
ایده‌مز. نتکم نیازی حضرتلری بیورمشدر «فان الخلق لم ینتقل من الامکان لا تغفل
ای حقاً وجود الکل بلا بینه ولا امیه».

فاذا رآنا فهو رأی نفسه لا اننا هو او بنا حاشاه حل

ماسبقده کی تفصیلاتدن اکلاشیلدیغی اوزره کرک اجمالده وکرک تفصیلده
ذات حق ووجود مطلقک وجود وظهورندن بشقه بولنمیه‌مقام تفصیلده جناب
حقک بزی رؤیتی کندی نفسنی رؤیتیدر. وبونکله برابر حاشا بز ذات حق دکلز
وذات حق ده بز دکلدر. وذات حق برشیئه حلولدن وبرشیئ ایله اتحاددن
منزهدر. چونکه بز نفسمزده عدم اولدیغمزدن عدم برشیئک حلولی ویاخود
عدمک برشیئله اتحادی محالدر. بونک ایچون حق قبول اولمز. قبول دخی
حق اولمز.

واذا رأیناه فانفسنا نری لا غیر فاکشف عن هذا المحل

بوراده (فانفسنا) قولندن مراد آفاقه مقابل اولان انفسدر. ولسان
حقیقتده انفس وآفاقه اجمال وتفصیل وحدت وکثرت تعبیرلری شایعدر.
بو تقدیرده معنای بیت واذا رأیناه تفصیلاً فی الآفاق فنری الانفس
فی الآفاق یعنی ذات حقی تعینه ثانی مرتبه سنده تفصیل وآفاقده کوردیکمزده

مستقلاً ایروجه تفصیل وآفاقه دکلدر . بلکه اجمالی تفصیلده وانفسی
آفاقده کورورز . وتعبیر آخرله وحدتی کثرتده کوریرز . خلاصهٔ کلام
سیر سلوك ایله مراتب فنائی قطع ووجه وحدتدن حجبات کثرت رفع
اولوب وجه وحدت عیان اولورکه هو ظاهر خلعه باطنه مقام جمع
وتعینه اولدر . وتعینهٔ ثانیده ذات جمعه ووجه مطلقك تجلیات صفاتیه
وتعینات اسماء الٰهیه وصور اسماء کونیه ده ظهوری وحدتك کثرتده ظهوریدر
وبو کثرت وحدتك غیری دکل بلکه وحدتك کمال ظهوریدر . وبو رؤیت
منتهی شانی اولوب کشف کامله محتاج اولدیغندن (فاکشف عنه سنا
هذا المحل) قولیله تنبیه وبو معنانك کشفی مرتبه‌سی عالی اولدیغیله
دیو امر بیوردی
محققدن طالب اول تنبیه
هذا هو العرفان وهو اجل ما یأتی به بشر وحققه الامل
(هذا) ایله ابیات سابقه‌نك خلاصهٔ مآلنه اشارت ایدیور . یعنی
بلا مزاحمه کثرتده وحدت ووحدتده کثرت مشاهده ایدوب کثرتك وحدته
ووحدتك کثرته حجاب اولمامسی سید البشر صلی الله علیه وسلم افندمزك

وورثه‌سنك کتوسنده اولدیغی مراتب عرفانیه‌نك اجل واعلاسیدر .
آمال قدسیه اصحابنك بالتحقیق نائل ومظهر اولدقلری کمالات انسانیه‌نك
اکمل وبالاسیدر . یسرنا الله بجاه حبیبه .

ارث النبی محمد وهو الذی جائت به ساداتنا القوم الاول

(ارث النبی) قولی اوسته طرفنده (هذا هو العرفان) قولنه مربوط و(هذا)نك
خبر بعد خبریدر . یعنی ذکر اولنان کثرتده وحدتك ووحدتده کثرتك بلا
مزاحمه ذوقاً وتحققاً مشاهدهٔ مراتب عرفانیه‌نك اجل واعلاسی وکمالات
انسانیه‌نك اکمل وبالاسیدر . ونبی ذیشان محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم
افندمزدن ارثدر . وبو ارث ایله ورثهٔ محمدیه اولان سادات سلف
قدس الله اسرارهم حضراتی کلدیلر هر عصرده بولنمشلر والی یوم القیمة
بولنه جقلردر . والله یقول الحق وهو یهدی السبیل .

تمت

Atatürk Kitaplığı
1 7
İstanbul

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ATATÜRK KİTAPLIĞI